

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ВМІННЯ АУДІЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Глумакова О. І.

викладач кафедри іноземних мов

Миколаївський національний аграрний університет

вул. Георгія Гонгадзе, 9, Миколаїв, Україна

orcid.org/0000-0001-5960-6638

glumakovaoks@gmail.com

Ключові слова: *аудіювання, труднощі аудіювання, новітні технології, автентичні тексти, Інтернет, здобувачі вищої освіти нефілологічних спеціальностей, педагогічний експеримент.*

Стаття присвячена проблемі формування вмінь аудіювання та подолання труднощів за допомогою використання новітніх технологій у здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей. З огляду на те, що аудіювання є найскладнішим видом мовленнєвої діяльності і йому приділяється недостатньо уваги під час навчання, визначено мету нашого дослідження. У статті розглядається актуальність цієї проблеми та ефективність використання новітніх технологій у формуванні вмінь аудіювання здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей, а також дидактичні та методичні завдання, реалізовані сучасними засобами. Конкретизується поняття аудіювання, визначальні риси аудіювання, а також розглядаються труднощі аудіювання, з якими стикаються здобувачі вищої освіти під час прослуховування автентичних текстів. Розглядається поняття аудіювання з погляду як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Наведені приклади сучасних засобів навчання, а саме їх використання під час формування вмінь аудіювання. Визначена мета використання новітніх технологій під час формування вмінь аудіювання. Розроблений комплекс завдань із використанням новітніх технологій для вдосконалення вмінь аудіювання у здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей. Проведено педагогічний експеримент у контрольній та експериментальній групах, що супроводжувався застосуванням спеціально розробленої системи заходів із метою доведення ефективності використання новітніх технологій під час формування вмінь аудіювання здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей. Поставлено констатувальний експеримент, що складався з двох фаз. На першій стадії вивчалися ступінь умінь та навичок у досліджуваній сфері, вимірювалися рівні сформованості знань та умінь, визначалася суб'єктивна оцінка готовності здобувачів до цього виду мовленнєвої діяльності. На другій стадії експерименту для побудови ефективної результативної системи навчання аудіювання як виду мовленнєвої діяльності визначалися рівні готовності здобувачів до цього виду мовленнєвої діяльності на основі розроблення відповідних критеріїв та показників їх оцінювання. Формувальний експеримент супроводжувався застосуванням спеціально розробленої системи заходів, спрямованих на формування у здобувачів певних якостей, на покращення результатів їх навчання. У статті висвітлені результати проведеного експерименту з метою вдосконалення вмінь професійно-орієнтованого аудіювання за допомогою використання новітніх технологій у здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей.

THE EFFICIENCY OF USING THE MODERN TECHNOLOGIES IN FORMATION THE LISTENING COMPREHENSION SKILLS OF STUDENTS OF NON-PHILOLOGICAL SPECIALITIES

Hlumakova O. I.

*Lecturer at the Department of Foreign Languages
Mykolaiv National Agrarian University
Heorhiia Honhadze str., 9, Mykolaiv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-5960-6638
glumakovaoks@gmail.com*

Key words: *listening comprehension, listening comprehension difficulties, latest technologies, authentic texts, Internet, students of non-philological specialties, pedagogical experiment.*

The article is devoted to the problem of formation the listening comprehension skills and overcoming difficulties through the use of new technologies by students of non-philological specialties. Given that listening comprehension is one the most difficult types of speech activity and it is given insufficient attention during training, the purpose of our study has been determined. The article considers the urgency of this problem and the effectiveness of new technologies usage in formation the listening comprehension skills the students of non-philological specialties, as well as didactic and methodological tasks, which have been implemented by modern means. The concept of listening comprehension, the defining features of listening comprehension have been specified, as well as the difficulties of listening comprehension encountered by students while listening to authentic text have been considered. The concept of listening comprehension has been considered from the point of view of both domestic and foreign researchers. Examples of modern teaching aids have been given, namely their use in formation listening comprehension skills. The purpose of using the latest technologies in formation listening comprehension skills has been determined. A set of tasks using the latest technologies to improve listening comprehension skills of students of non-philological specialties has been developed. Pedagogical experiment has been set, conducting listening comprehension in the control and experimental group, accompanied by the use of a specially developed system of measures to improve listening comprehension skills. An ascertaining experiment consisting of two phases has been set up. At the first stage the degree of abilities and skills in the researched sphere was studied; levels of formation the knowledge and abilities were measured; the subjective estimation of students' readiness for this kind of speech activity was defined. At the second stage of the experiment to build an effective system of formation listening comprehension as a type of speech activity, the levels of students readiness for this type of speech activity based on the development of appropriate criteria and indicators for their evaluation were determined. The formative experiment was accompanied by the use of a specially developed system of measures aimed at the formation the students' certain qualities, to improve their learning outcomes. The article highlights the results of the experiment to improve the skills of professionally-oriented listening comprehension through the use of new technologies in teaching students of non-philological specialties.

У закладах вищої освіти курс іноземної мови має комунікативно-орієнтований та професійно спрямований характер, і його завдання визначаються комунікативними та пізнавальними потребами фахівців відповідного профілю. Кінцевою метою навчання є придбання здобувачами вищої освіти навичок використання іноземної мови в реальному житті як засобу не

тільки повсякденного, але й ділового, професійного спілкування.

Новітні технології являються одним із прогресуючих видів навчального процесу. Можливості сучасного заняття й системи освіти значно розширюються завдяки їх використанню. Багато дослідників наукової діяльності, як вітчизняних, так і іноземних, звертаються до цієї теми і

не зупиняються на досягнутому (Ж.А. Денисова, А.І. Зимня, Н.М. Коптюч, Є.І. Пасов, Є.С. Полат, Н.М. Потужня, Х.Д. Браун, Е.М. Хетч, Дж.С. Ноблітт та інші).

Мета навчання іноземної мови у закладі вищої освіти – це комунікативна діяльність здобувачів вищої освіти, тобто практичне володіння іноземною мовою. Завдання викладача іноземної мови – активізувати діяльність кожного здобувача у процесі навчання, створити ситуації для їхньої мовленнєвої діяльності. Завдання, які стоять на сучасному етапі перед вищою школою, орієнтують навчання іноземної мови не на пасивне володіння, яке полягає в умінні читати і перекладати літературу за фахом, а на практичне використання іноземної мови як засобу спілкування в соціокультурній та професійній сферах, тобто на формування вміння говоріння та аудіювання. У результаті вивчення дисципліни «Іноземна мова» у сфері аудіювання здобувач вищої освіти повинен вміти: сприймати на слух і розуміти основний зміст нескладних автентичних суспільно-політичних, публіцистичних (медійних) і загальнотехнічних текстів, що відносяться до різних типів мовлення (повідомлення, розповідь), а також виділяти в них значущу запитувану інформацію. Оскільки матеріал, що пропонується на слух, слугує моделлю реального мовного середовища, передаючи його головні особливості, аудіювання залучає здобувачів вищої освіти в активну мовну діяльність.

Тому у нашому дослідженні ми розглянули один із найважливіших видів мовленнєвої діяльності – аудіювання, а саме вдосконалення вміння аудіювання за допомогою сучасних технологій та ефективність їх використання. На жаль, цьому важливому умінню приділяється недостатньо уваги під час навчання ще у середніх загальноосвітніх закладах освіти, і в результаті цього вміння аудіювання на низькому рівні у здобувачів вищої освіти, що відображається на їхній мовленнєвій діяльності. Ця проблема потребує більш детального вивчення та перевірки ефективності використання новітніх технологій під час формування вміння аудіювання. Щоб дослідити це, ми визначили особливості аудіювання, проблеми аудіювання, маємо на увазі труднощі, які виникають у процесі аудіювання, також ми розглянули засоби новітніх технологій, які можуть використовуватися у навчанні іноземної мови. Простежили ефективність та результативність їх використання.

Метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування методики формування та вдосконалення вміння професійно-орієнтованого аудіювання за допомогою використання сучасних технологій у здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей та розроблення й експериментальна перевірка комплексу завдань із нав-

чання аудіювання за допомогою новітніх засобів навчання.

Останнім часом увага до аудіювання значно зросла, адже практичне володіння усним мовленням, його розвиток і збагачення неможливі без формування і вдосконалення вмінь сприймати усне мовлення й використовувати одержану інформацію у власних висловлюваннях.

С.Ю. Ніколаєва визначає **аудіювання** як розуміння сприйнятого на слух [2, с. 117]. А *З.А. Кочкина*, яка ввела термін «аудіювання» у вітчизняну літературу, вважає, що термін «слухання» включає й інші значення: «розуміння усного мовлення, уважність під час сприймання, обмірковування фактів, вдумливе слухання і відокремлення значення із прослуханої інформації». Дослідниця пропонує термін «аудіювання» на позначення сприймання, розпізнавання й розуміння почутих мовних сигналів за аналогією та на відміну від читання як сприймання і розуміння написаного. [6, с. 11] Взагалі термін **«аудіювання»** був введений у літературу американським психологом Брауном. Воно являє собою перцептивну розумову мнемічну діяльність. Отже, розглянемо це детальніше: перцептивною вона називається, тому що здійснюється сприйняття, рецепція, перцепція; розумовою – тому що пов'язана з основними розумовими операціями, тобто аналізом, синтезом, індукцією, дедукцією, порівнянням, абстрагуванням та конкретизацією; мнемічною – бо відбувається виділення і засвоєння інформативних ознак мовних і мовленнєвих одиниць, реформування образу і впізнавання як результат зіставлення з еталоном, який зберігається у пам'яті [2, с. 117]. Важливо зазначити, що аудіювання і говоріння – це дві сторони усного мовлення. Без аудіювання не може бути нормативного говоріння. За *Дж. С. Нобліттом*, «аудіювання – це найскладніший процес, що включає в себе такі компоненти: сприйняття мови (вміння розпізнавати звуки, наголос, інтонацію, паузи), розпізнавання слів (ототожнення комбінації звуків зі словом, співвіднесення цього слова з еквівалентом у своєму активному словнику, витяг лексичної, граматичної та семантичної інформації про цю лексичну одиницю), сприйняття пропозиції (визначення складників цієї пропозиції, побудова її структури), збереження інформації про пропозицію у короткостроковій пам'яті, усвідомлення наявності сполучних елементів у дискурсі, усвідомлення дійсного значення та інтенції (мовленнєвий акт), здатність вгадувати те, що буде сказано, і, нарешті, формування відповідної репліки» [8].

Визначальними рисами аудіювання вважаються такі:

1. За характером мовленнєвого спілкування аудіювання, як і говоріння, належить до видів

мовленнєвої діяльності, що реалізують усне безпосереднє спілкування.

2. За своєю роллю у процесі спілкування аудіювання є реактивним видом мовленнєвої діяльності, так само, як і читання.

3. За спрямованістю на прийом і видачу мовленнєвої інформації аудіювання, як і читання, є рецептивним видом МД.

4. Форма перебігу процесу аудіювання – внутрішня, невиражена, на відміну від говоріння і письма, які актуалізуються у зовнішньому плані. Предметом аудіювання є чужа думка, яка закодована в аудіотексті і яку належить розпізнати.

5. Продуктом аудіювання є умовивід, результатом є розуміння сприйнятого смислового змісту і власна мовленнєва та немовленнєва поведінка [2, с. 117]

Спостереження за навчальним процесом переконують у недостатній підготовці здобувачів вищої освіти до подолання *труднощів* аудіювання. Спираючись на дослідження С.Ю. Ніколаєвої [2, с. 123], ми можемо простежити, що успішність аудіювання залежить: по-перше, від самого слухача, а саме від рівня розвитку у нього мовленнєвого слуху, пам'яті, наявності уваги, інтересу та інших особливостей, від його індивідуально-психологічних особливостей; по-друге, від мовних особливостей аудіотексту та його відповідності мовленнєвому досвіду і знанням здобувачів вищої освіти; по-третє, від умов сприймання аудіотексту.

Таким чином, у процесі навчання аудіювання здобувачі вищої освіти обов'язково зіштовхуються із труднощами різного характеру. Наявність цих труднощів є, з одного боку, тією проблемою, вирішення якої приводить до формування навичок аудіювання, з іншого боку, вони не повинні перешкоджати навчальному процесу.

Ознайомившись з особливостями аудіювання та труднощами, які виникають під час навчання аудіювання, ми маємо на меті з'ясувати, як новітні технології можуть допомогти у навчанні цього складного виду мовленнєвої діяльності, особливо у здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей. У методиці розрізняють *візуальні* і *вербальні* опори під час навчання аудіювання. До візуальних належать карти, зображення, схеми, підкреслення, особливий шрифт, колір, заголовки. Візуально-образотворча опора важлива не тільки для значеннєвого розуміння, але і для наступної передачі змісту. Вона розвантажує пам'ять, сприяє сегментуванню мовного потоку, поліпшує точність і повноту розуміння, оскільки «пропускна здатність» слухового аналізатора в багато разів менше зорового. За даними деяких досліджень, різниця в розумінні того самого повідомлення, сприйнятого в умовах контактного і дистантного спілкування, становить від 20 до 40% [1, с. 251].

Іншим різновидом є вербальні опори. Вони можуть бути представлені у вигляді ключових слів, мовних штампів, широко вживаних у розмовній мові, плану, різноманітних анкет, що дають змогу слухачу членувати текст відповідно до запропонованого способу. Важливо навчати слухачів знаходити орієнтири в самому аудіотексті. Такі орієнтири можуть бути виражені інтонаційно виділюваними словами, заголовками, логічним наголосом, риторичними питаннями, повторами.

Найбільш важкими є аудитивні джерела інформації, тому що в них відсутня зорова опора. Однак роль аудитивних джерел у процесі навчання дуже велика. Вони компенсують відсутність мовного середовища, надаючи можливість слухати мову різних осіб, головним чином носіїв мови.

Можливості сучасного заняття і системи освіти взагалі значно розширюються завдяки використанню мультимедійних інтерактивних технологій, Інтернету. Комп'ютери, планшети, смартфони та інші сучасні гаджети значно розширюють можливості викладачів, сприяють індивідуалізації навчання, активізації пізнавальної діяльності здобувачів. Сучасні технології навчання дають можливість викладачу для досягнення дидактичної мети застосовувати як окремі види навчальної роботи, так і будь-який їхній набір, тобто спроектувати навчальне середовище. Тому використання новітніх технологій під час навчання аудіювання має на меті:

- 1) підвищити мотивацію до цього виду мовленнєвої діяльності;
- 2) розвиток мовленнєвої компетенції: вміння розуміти аутентичні іншомовні тексти, а також вміння передавати інформацію у зв'язних аргументованих висловленнях;
- 3) збільшення обсягу лінгвістичних знань;
- 4) розширення обсягу знань про соціокультурну специфіку країни, мова якої вивчається.

Мультимедійні технології мають на увазі використання таких аудіовізуальних та інтерактивних засобів навчання, як:

- 1) програмні засоби (USB-флеш карти, презентації, відео-, аудіоролики, ресурси мережі Інтернет, програми для девайсів);
- 2) устаткування (ноутбук, планшет, смартфон, аудіо-, відеозасоби, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка).

Дуже актуальним у навчанні сьогодні є використання такого аудіовізуального засобу навчання аудіювання, як *мультимедійна презентація*. Це дає можливість фокусувати увагу всієї групи здобувачів, здійснювати повтор демонстрованого матеріалу. Під час демонстрації мультимедійної презентації викладач може використовувати екран-дошку, проектор та ноутбук чи інший гаджет для демонстрації, або смарт-TV. Отже, дамо визначення, що ж таке *мультимедійна*

презентація: це спосіб пред'явлення творчо переробленої викладачем, адаптованої для здобувачів певного рівня мовної інформації у вигляді логічно завершеної добірки слайдів із певної лексико-граматичної теми. Для створення мультимедійної презентації нами використовуються такі відомі комп'ютерні програми, як: *Microsoft Word* (дає змогу форматувати потрібний текст); *Microsoft Power Point* (робить доступними дії з анімаційними картинками, звуковими та відеофайлами); *Microsoft Publisher* (дає можливість публікації матеріалів у вигляді тематичних буклетів) а також будь який *Інтернет-браузер* (*Chrome, Internet Explorer, Opera тощо*) (дає змогу працювати з мережею Internet). Мультимедійні презентації можуть дуже вдало використовуватися під час навчання аудіювання. У презентаціях здобувачам пропонуються лексико-семантичні опори, які можуть бути у вигляді таблиць або записів языкового матеріалу здобувачів, що змушують шукати розв'язок у почутому тексті, самостійно вирішувати комунікативні завдання.

Великі можливості сьогодні перед нами відкриває мережа *Інтернет*, особливо під час навчання іноземної мови і, звісно, вміння аудіювання. Зараз уже всі розуміють, що Інтернет володіє колосальними інформаційними можливостями і не менш вражаючими послугами. Але Є.С. Полат зазначає, що «якими би властивостями не володів той чи інший засіб навчання, інформаційно-предметне середовище, первинними є дидактичні завдання, особливості пізнавальної діяльності здобувачів, зумовлені певними цілями освіти» [4, с. 14]. Інтернет створює унікальну можливість для вивчення іноземної мови, а саме користуватися автентичними текстами, слухати й спілкуватися з носіями мови та багато іншого. Нині є безліч безкоштовних веб-сайтів, платформ для вдосконалення вивчення іноземної мови, але завдання викладача – методично правильно використовувати ці ресурси для отримання більш ефективного результату у навчанні вміння аудіювання. Отже, за допомогою мережі Інтернет можна:

1) формувати й розбудовувати вміння й навички *аудіювання* на основі автентичних звукових текстів мережі Інтернет, також відповідно підготовлених викладачем;

2) включати матеріали мережі у зміст заняття (інтегрування їх у програму навчання), а саме відеофільми та текст носіями мови;

3) підвищувати мотивацію до аудіювання як найскладнішого виду мовленнєвої діяльності.

4) поповнювати словниковий запас лексикою сучасної іноземної мови, що відбиває певний етап розвитку культури народу, соціального й політичного обладнання суспільства, використовуючи автентичні тексти із країни, мова якої вивчається;

5) одержувати культурні знання, що включають у себе мовний етикет, особливості мовної поведінки різних народів в умовах спілкування, особливості культури, традицій країни досліджуваної мови.

Не можна не відзначати значущість *відеофільмів* під час навчання аудіювання, вони також є ефективним засобом. Ефективність використання відеофільмів під час навчання мови залежить не тільки від точного визначення його місця в системі навчання, але й від того, наскільки раціонально організована структура відеозаняття, як злагоджені навчальні можливості відеофільму із завданнями навчання. У структурі відеозаняття для навчання усного мовлення можна виділити чотири етапи: 1) підготовчий – етап попереднього зняття мовних і лінгвокраєзнавчих труднощів; 2) етап сприйняття відеофільму – розвиток умінь сприйняття інформації; 3) етап контролю розуміння основного змісту; 4) етап розвитку мовних умінь і навичок усного мовлення. Звертаючи увагу на тривалість художнього фільму, що становить 1,5 години, великий мовний матеріал, складність розуміння як його форми, так і змісту, ми розглядаємо використання всього художнього фільму для навчання аудіювання малоефективним. Продуктивним, на наш погляд, є робота з уривками, що містять діалоги та монологи як моделі мовно-поведінкових актів. Відомо, що однією з важливих характеристик, що впливає на успішність аудіювання, є темп мовлення, який напряму впливає на кількість аудіюваної інформації. Отже, чим нижчий темп мовлення, тим простіше її зрозуміти, чим вищий – тим складніше. У процесі використання автентичних відео- та аудіодокументів, як правило, не виникає проблем із розумінням загального змісту. Складність полягає у повноті та точності розуміння аудіотексту. Уповільнення темпу іноземної мови, що звучить, певною мірою полегшує сприймання мови, дає змогу слухачу сконцентруватися на декодуванні змісту тексту, що звучить. Використовуючи уповільнення звуку, здобувач може самостійно семантизувати акустичний образ лексичних одиниць, граматичних конструкцій і тим самим уникнути змістових помилок сприйняття. В основі методики навчання аудіюванню з використанням такого типу адитивних вправ покладена ідея штучного підвищення навантажень аудіювання, що досягаються збільшенням швидкості відеоряду зі зберіганням основних якісних показників звукового ряду [3, с. 20].

Використання і впровадження сучасних технологій, мультимедійного обладнання збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення англійської мови з боку здобувачів

вищої освіти, і спостерігається тісне співробітництво між викладачами і здобувачами вищої освіти.

У процесі нашого дослідження ми поставили педагогічний експеримент, проводячи аудіювання у контрольній та експериментальній групі, що супроводжувався застосуванням спеціально розробленої системи заходів, завдяки чому ми отримали результат ефективності використання новітніх технологій у вдосконаленні вміння аудіювання. Педагогічний експеримент є комплексним, оскільки передбачає поєднання методів спостереження, бесіди, анкетування, створення спеціальних ситуацій на всіх етапах кожного з видів експерименту. «Педагогічний експеримент передбачає активний вплив на педагогічне явище чи процес шляхом створення нових умов, що відповідають меті дослідження» [5, с. 259].

Констатувальний експеримент складався з двох фаз. На першій стадії вивчалися ступінь умінь та навичок у досліджуваній сфері, вимірювалися рівні сформованості знань та умінь, визначалася суб'єктивна оцінка готовності здобувачів до цього виду мовленнєвої діяльності. На другій стадії експерименту для побудови ефективної результативної системи навчання аудіювання, як виду мовленнєвої діяльності визначалися рівні готовності здобувачів до цього виду мовленнєвої діяльності на основі розроблення відповідних критеріїв та показників їх оцінювання.

На підставі кількісного та якісного аналізу результатів діагностико-констатувального зрізу з'ясовано, що високого рівня сформованості вміння аудіювання не було зафіксовано. У групі № 1 такі показники: достатній рівень – 12,1% , середній – 46,7% і низький – 41,2%. Достатній рівень розвитку ед. тек умінь в групі № 2 мають 17,4% здобувачів, середній – 43,2% та низький – 39,4%. Отже, ми бачимо, що відсоток відставання групи № 1 від групи № 2 становить у середньому 3,5%.

Тому за допомогою визначення критеріїв, показників та ознак їх прояву ми змогли дати певну характеристику рівнів сформованості вміння аудіювання у здобувачів вищої освіти спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» у двох групах: низький, середній та достатній. Низький рівень сформованості характеризувався низьким розумінням основного змісту наведеного тексту. Повільно сприймався темп мовлення носіїв мови. Середній рівень був характерний для здобувачів, які могли виділити основну інформацію тексту, побудованого на вивченому матеріалі. І достатній рівень належав до здобувачів, які розуміли основний зміст тексту, який міг містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Звідси характеристика стану формування вміння аудіювання в теорії, результати констатуючого зрізу підтвердили необ-

хідність створення експериментально-дослідної методики вдосконалення вміння аудіювання.

Тобто результати констатуючого експерименту дали нам змогу зробити такий висновок, що здобувачі мають досить низький рівень розуміння та сприймання аутентичних текстів, а також невміння передавати інформацію у зв'язних аргументованих висловлюваннях.

Формувальний експеримент супроводжується застосуванням спеціально розробленої системи заходів, спрямованих на формування у здобувачів певних якостей, на покращення результатів їх навчання.

Наукове дослідження вимагало розв'язання таких завдань: розробити експериментальну програму із зазначенням переліку вмінь, які необхідно розвивати у здобувачів вищої освіти; визначити ефективні засоби навчання аудіювання; створити і впровадити систему аудитивних вправ; експериментально перевірити ефективність розробленої методики.

Зважаючи на викладене вище, ми впроваджували новітні технології з метою вдосконалення вміння аудіювання у здобувачів вищої освіти, покращення результатів. Тому метою формувального експерименту було:

- експериментально перевірити ефективність використання новітніх технологій під час вдосконалення вміння аудіювання, а саме розроблений комплекс завдань із використанням новітніх технологій;
- виявлення рівнів розвитку вміння аудіювання після експериментальних занять.

За результатами зрізових робіт на основі підрахунку середніх показників кожного з етапів формуючого експерименту визначено рівні розвитку аудитивних умінь у здобувачів вищої освіти 1 курсу навчання спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» експериментальної (ЕГ) і контрольної груп (КГ) на кінець дослідного навчання.

Відбулося значне підвищення рівня розвитку вміння аудіювання у здобувачів. Результати прикінцевого етапу засвідчили кількісні та якісні зміни щодо рівнів сформованості вміння аудіювання. Кількісний показник сформованості аудитивних вмінь здобувачів ЕГ у середньому на 15% вищий, ніж у здобувачів КГ, а саме: кількість здобувачів із високим рівнем розвитку зазначених умінь збільшилася на 6,38%, з достатнім – на 23,25%, з середнім – зменшилася на 23,3%, з низьким – на 6,7%.

Більшість здобувачів позитивно оцінили такий вид роботи з навчання аудіювання. Труднощі в розумінні аудіотексту в основному були пов'язані з темпом мовлення, недостатнім володінням лексичними одиницями та особливостями мовного стилю.

Слід сказати, що візуальна опора важлива не тільки для значеннєвого розуміння, але й для наступної передачі змісту. Вона розвантажує пам'ять, сприяє сегментуванню мовного потоку, поліпшує точність і повноту розуміння, оскільки «пропускна здатність» слухового аналізатора в багато разів менша від зорового. Тому у силах

викладача за допомогою сучасних засобів і шляхом добору цікавого, різноманітного матеріалу і вправ зробити трудомісткий процес навчання аудіюванню легшим, емоційно-привабливим, здатним підтримувати високий мотиваційний рівень здобувачів і формувати стійкий інтерес до вивчення іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальскова Н.Д., Никитенко З. Н. Теория и практика обучения иностранным языкам : метод. пособие. М. : Айрис-пресс. 2004. С. 243–265.
2. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ : «Ленвіт». 2002. С. 117–142
3. Новиков М.Ю. DVD как средство обучения аудированию. ИЯЩ, 2002. № 1. С. 18–21.
4. Полат Е.С. Интернет на уроках иностранного языка. *Иностранные языки в школе* : научно-методический журнал. 2008. № 2. С. 14–19.
5. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень : навч. посібник для вищих навчальних Закладів освіти. К. : РННЦ «ДІНІТ», 2000. С. 259
6. Шукин А.Н. Обучение иностранным языкам. Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов. М: Филоматис. 2004. С.126–140.
7. Brown H. D. Principles of Language Teaching and Learning. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall. 2000. P. 247–280
8. Noblitt J.S. Enhancing Instruction with Multimedia». Proc. 4th Natl. Conf. on College Teaching and Learning, Center for the Advancement of Teaching and Learning at Florida. 1999

REFERENCES

1. Galskova N.D., Nikitenko Z.N. (2004) Teoriya i praktika obucheniya inostrannym yazykam [Theory and practice of teaching foreign languages]. Metod. Posobie. Moscow : Ayris-press. Pp. 243–265.
2. Nikolaieva S.Yu. (2002) Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh [Methods of teaching foreign languages in secondary school]. Kyiv : «Lenvit». Pp. 117–142.
3. Novikov M.Yu. (2002) DVD kak sredstvo obucheniya audirovaniyu [DVD as means of teaching listening comprehension]. IYaSch. № 1. Pp. 18–21.
4. Polat E.S. (2008) Internet na urokah inostrannogo yazyka. *Inostrannyye yazyki v shkole* [Internet at the foreign languages lessons. *Foreign languages at school*]. Nauchno-metodicheskiy zhurnal. № 2. Pp. 14–19.
5. Sydorenko V.K., Dmytrenko P.V. (2000) Osnovy naukovykh doslidzhen [Basis of the scientific research]. navch. posibnyk dlia vyshchykh navchalnykh Zakladiv osvity K. : RNNTs «DINIT». Pp. 259.
6. Schukin A.N. (2004) Obuchenie inostrannym yazykam. Teoriya i praktika [Teaching foreign languages: Theory and Practice]. Uchebnoe posobie dlya prepodavateley i studentov. Moscow : Filomatis. Pp.126–140.
7. Brown H.D. (2000) Principles of Language Teaching and Learning – Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall. Pp. 247–280.
8. Noblitt J.S. (1999) Enhancing Instruction with Multimedia – Proc. 4th Natl. Conf. on College Teaching and Learning, Center for the Advancement of Teaching and Learning at Florida. Pp. 65–78.